

FINANSBOLAGENS FÖRENING

Justitiedepartementet
Enhet L4
103 33 STOCKHOLM

Stockholm 1989-05-02

Dnr: 88-4395

FF:s dnr: 191/3

Departementspromemorian (Ds 1988:71) Ny summarisk process

Allmänna synpunkter

Förändringar av den summariska processen har vid olika tillfällen varit aktuella och en mängd förslag har lagts fram genom åren. Föreningen delar departementets uppfattning att det finns ett behov av att reformera systemet och att det är lämpligt att genomföra dessa reformer nu, när kronofogdemyndigheternas nya länsorganisation har trätt i kraft. Föreningen tillstyrker förslagen i vissa delar. I andra frågor vill föreningen anmäla avvikande synpunkter.

En grundläggande tanke bakom en reformerad summarisk process bör vara att borgenärerna snabbt, enkelt och billigt skall kunna erhålla en exekutionstitel i fall där fordringsanspråket är otvistigt. Det nuvarande systemet, med den summariska processen till övervägande del förlagd till tingsrätterna, måste sägas fungera tillfredsställande ur borgenärernas synvinkel. För att en överflyttning till kronofogdemyndigheterna skall te sig motiverad krävs att de eventuella administrativa vinsterna med det nya systemet inte vinns till priset av en sämre rättslig standard. Att så skulle bli fallet framstår inte som helt klart.

MEDLEM I EUROFINAS
OCH LEASEUROPE

Box 14034 104 40 STOCKHOLM. STRANDVÄGEN 25. TEL: 08-660 68 90.
TELEFAX: 08-783 07 22. POSTGIRO: 701425-1 BANKGIRO: 383-9305

Den föreslagna ordningen synes medföra förenklingar och kostnadsmässiga fördelar såtillvida att ett gemensamt förfarande införs för de nu tillämpade olika summariska betalningsformerna. Att uppskatta vinsten för det allmänna med reformen är svårt. I promemorian anges beloppet 10 Mkr, men beräkningen förutsätter rimligen att förslaget genomförs i alla sina delar. Föreningen är för sin del inte beredd att gå så långt. Vinsten skulle då reduceras betydligt.

Samtidigt ifrågasätter föreningen om man inte redan nu bör överväga att inom ramen för kronofogdemyndigheterna slå samman den summariska processen med verkställighetsfunktionen. Kostnadseffekten skulle bli omedelbar genom att myndigheten inte skulle behöva bygga upp en helt ny funktion vid sidan av den nuvarande verkställighetsfunktionen. Inte minst data-mässiga fördelar synes vara att vinna på en sådan ordning. Annars skulle det reformerade summariska förfarandet i princip lika väl kunna ligga kvar i de allmänna domstolarna.

Skriftliga fordringsbevis

Enligt gällande rätt kan tingsrätten i lagsökningsärenden besluta att en fastställd fordran som grundas på skriftligt fordringsbevis skall utgå ur viss egendom. Det rör sig oftast om fast egendom. Utslaget i sig medför utmättningsverkan och ger borgenären förmånsrätt. Förslaget innebär att om borgenären vill uppnå motsvarande effekt genom en enda ansökan har han att stämma vid domstol med sikte på att få till stånd en tredskodom. Det summariska förfarandet medger inte någon variation i utslagen efter fordringarnas natur.

Föreningen har ingen invändning mot de alternativa förfaranden som härigenom öppnas för borgenärerna. Med tanke på de rutiner för handläggning av ärenden med skriftliga fordringsbevis som finns hos finansbolagen och på den stora betydelsen av enkelhet och snabbhet i förfarandet är det inte omöjligt att kreditinstituten generellt väljer tredskodomsmodellen. Det är då angeläget att sådana ärenden handläggs med samma skyndsamhet i domstolarna som lagsökningsärendena idag. Detta bör föreskrivas i instruktionen för tingsrätterna.

Flera gäldenärer

Möjligheten att i ansökan om betalningsföreläggande rikta sig mot flera betalningsskyldiga gäldenärer samtidigt försvinner i det nya summariska förfarandet.

För kreditinstituten är "gemensamma ansökningar" av detta slag frekventa och praktiska. Det i promemorian (sid 64) uppställda kravet på enkelhet i förfarandet är på denna punkt missledande. Förenklingen uppkommer bara hos kronofogdemyndigheten och då endast när ansökningen bestrids delvis eller olikformigt. Det handlar rimligen om ett mycket litet antal sådana fall. För borgenären däremot uppkommer en mer komplicerad handläggning (flera ansökningar och högre kostnader) i samtliga ärenden med flera gäldenärer. Föreningen anser därför att reglerna inte bör ändras på denna punkt.

Muntliga bestridanden

I promemorian föreslås att muntliga bestridanden av ansökningar om betalningsföreläggande, vid besök eller per telefon, skall vara tillräckliga för hänskjutande till tingsrätt.

Föreningen avstyrker en sådan reform. Den nya summariska processen måste, eftersom den inte innefattar någon egentlig bevisvärdering, förut-sätta enkla rutiner. Gäldenärens inställning måste vara lätt att fastställa av tillgängligt material och det lämnar enligt föreningens bedömning inte utrymme för muntliga inslag. Det finns också en uppenbar risk att gäldenären genom ett telefonsamtal lyckas mot bättre vetande fördröja ett utslag, som skulle gå honom emot.

Det förfarande hos kronofogdemyndigheten som beskrivs på sid 80 i prome-morian förefaller dessutom otympligt och därmed kostnadskrävande. Den föreslagna ordningen skulle vara till men för säkerheten i kreditväsendet.

I enlighet med vad som nu gäller vid återvinningstalan i lagsökningsärenden bör gäldenären inte kunna förhindra verkställighet genom ställande av säkerhet vid vare sig tredskodoms- eller kronofogdefallen. Ett stadgande av denna innebörd bör införas i lagen.

Delgivning

Det förekommer inte sällan att gäldenären håller sig undan och därmed inte kan delges ansökningar om lagsökning eller betalningsföreläggande. För sådana fall kan s k spikning tillämpas. För spikning krävs att den för del-givning sökta bor på viss adress, men ej är anträffbar där. Någon bedöm-ning av om det kan antas att gäldenären håller sig undan krävs alltså inte.

Det föreslagna förfarandet lämnar inte plats för delgivning genom spikning, annat än i fall när ansökningen efter bristande delgivning såsom "bestrid" har överlämnats till tingsrätten.

Föreningen har svårt att se att detta innebär något annat än en onödig fördröjning av processen. Ett fällande utslag av kronofogdemyndigheten efter spikning bör vara ett mer verksamt medel att tvinga fram gäldenären än ett överlämnande till tingsrätten. Möjligheten till spikning bör därför finnas även i det summariska förfarandet.

Handräckning

Föreningen delar uppfattningen att möjlighet till särskild handräckning bör finnas inom ramen för den summariska processen.

Kronofogdemyndigheterna framstår som väl lämpade att handlägga denna måltyp, trots att den innehåller vissa domstolsmässiga inslag, bl a viss bevisprövning.

Som föreningen tidigare framhållit kan den nya summariska processen från borgenärssynpunkt motiveras endast om kostnaderna för handläggningen minskar så mycket att nackdelarna med det förenklade förfarandet uppvägs. Invändningen gäller t ex för handräckningsärendena enligt konsumentkreditlagen och lagen om avbetalningsköp. Reglerna om återtagning av gods som sålts enligt någon av dessa författningar är utmärkta och fungerar väl i praktiken. Något behov av förändring finns egentligen inte.

Att denna handräckning nu tas in under den nya lagen kan enligt föreningens mening innebära en risk för fördröjning av verkställigheten i den mån ärendena skall handläggas på flera avdelningar inom kronofogdemyndigheterna, vilket tycks vara avsett i promemorian. Detta talar för att den av föreningen förslagna sammansmältningen av olika funktioner kommer till stånd redan när lagen träder i kraft. I avvaktan härpå bör återtagandeärendena handläggas enligt den nu gällande ordningen.

Vissa resursfrågor

Föreningen finner det sammanfattningsvis tveksamt om reformen i dess nuvarande gestalt kommer att ge upphov till kostnadsbesparingar av betydelse. Det framstår snarare som troligt att kronofogdemyndigheterna kommer att behöva stora resurstillskott, sannolikt större än minskningen av kostnaderna i domstolarna. Situationen skulle antagligen bli annorlunda om myndigheterna inte tvangs att handlägga samma ärende på olika avdelningar, med utnyttjande av två olika datasystem etc. I vart fall måste myndigheterna nu tillföras juridiskt utbildad personal i högre utsträckning än tidigare. Man kan dock fråga sig hur attraktiva dessa tjänster kommer att te sig för yngre jurister med hänsyn till att ärendena är av tämligen ensartad natur och tillfälle till handläggning av egentliga civilmål inte ges.

Den allvarligaste bristen i departementets förslag, såvitt avser resursfrågan, är emellertid förknippad med frågan om delgivning av ansökningarna. Med hänsyn till personalsituationen hos kronofogdemyndigheterna förefaller det föreningen orimligt att de exekutiva tjänstemännen vid dessa myndigheter skulle kunna åläggas att fullgöra delgivningsuppdrag enligt den summariska processen. Delgivning måste följaktligen liksom hittills ske genom delgivningscentralerna. Samhällets kostnader för delgivning skulle därmed inte minska. Att förbilliga delgivningsförfarandet hade möjligen varit en avsikt med förslaget. På denna punkt måste emellertid rättssäkerhetsskäl tillmätas avgörande betydelse.

FINANSBOLAGENS FÖRENING

Gösta Fischer
Verkställande direktör